

Ter kennisname voor	Commissie waterketen	
Vergaderdatum	6 februari 2019	
Onderwerp	Budget project Energiefabriek	
Agendapunt	4	
Kenmerk	B2019/2604	
Portefeuillehouder	R.K. van der Veen	
Opsteller/indiener	Hugo Borger / Berry ter Horst h.borger@vechtstromen.nl 0651328531	Roel van der Veen
Vertrouwelijkheid	Nee	

Routing	Besluit
Commissie waterketen 6 februari 2019	Ter kennisname.

I. Besluit

Het dagelijks bestuur heeft op 22 januari 2019 besloten:

1. kennis te nemen van de resultaten van de aanbesteding Energiefabriek fase 2, de financiële stand van zaken van het project en de mogelijke scenario's tot bijsturing;
2. de projectscope in tact te laten en te kiezen voor het financieren van de additioneel benodigde projectkosten binnen het investeringskader waardoor het projectbudget verhoogd wordt van 30 M€ naar 31,5 M€ inclusief btw;
3. de additioneel benodigde projectkosten te financieren door het grotendeels inzetten van de Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid die binnen de Programmabegroting 2019-2022 beschikbaar zijn;
4. een aanvullend krediet te verlenen van 1,5 M€ inclusief btw.

II. Inleiding / kader

In juni 2018 is het dagelijks bestuur na het opstellen van het Definitief ontwerp (DO) voor fase 2 geïnformeerd over een actualisatie van het projectbudget Energiefabriek. Het DO leidde niet tot een bijstelling van het totale projectbudget van 30 M€. Wel is geconstateerd dat in de markt forse prijsstijgingen waarneembaar zijn.

Het dagelijks bestuur heeft verzocht om een nadere duiding te geven van deze waarschuwing voor prijsstijgingen in de markt en gevraagd naar mogelijkheden ter bijsturing mocht het risico optreden. In het afgelopen half jaar is onderzoek gedaan hoe ingespeeld kan worden op een inschrijving die niet past binnen het projectbudget. Doel was het onderzoeken van de mogelijkheden ter bijsturing die leiden tot een investering binnen het projectbudget van 30 M€, zonder dat er onacceptabele risico's ontstaan voor de reguliere bedrijfsvoering. Als scenario's zijn beschouwd: (1) het ingrijpen op de projectscope, (2) het uitstellen van een deel van Fase 2 en (3) het financieren van een mogelijke kostenoverschrijding. In november 2018 is het dagelijks bestuur meegenomen in deze scenario's.

Vanaf de zomer 2018 is het bestek voor Fase 2 opgesteld en Europees aanbesteed. Medio december is de inschrijving ontvangen. Samen met de resultaten van de in omvang kleinere aanbestedingen (procesautomatisering en eindontwatering) leidt dit tot bijstelling van het benodigde projectbudget tot 31,5 M€. Hiermee treedt het in juni gemelde risico van marktwerking op en dient gekeken te worden op welke wijze hiermee moet worden omgegaan.

De opgestelde scenario's zijn beoordeeld op het financiële effect voor het waterschap en op het effect op het bereiken van de gewenste duurzaamheidsdoelstelling, de btw-constructie en de consequenties voor bedrijfsvoering. Omdat de scenario's niet overmatig negatief scoren op deze laatste elementen, blijven voornamelijk de financiële aspecten over in de vergelijking van de scenario's.

Op 15 januari 2019 is met het dagelijks bestuur gesproken over de ontstane (financiële) situatie na de hoger uitgevallen aanbestedingen en zijn de argumenten voor en tegen de scenario's doorgenomen. Hierbij is door het DB de richting bepaald om de projectscope in stand te houden en om de additioneel benodigde projectkosten te financieren binnen het programma 2 Waterketen.

III. Beoogd effect

Met besluitvorming door het dagelijks bestuur kan de uitvoering van fase 2 van project Energiefabriek starten en wordt het projectbudget hiervoor verhoogd naar 31,5 M€. Met uitvoering van fase 2 wordt de slibverwerking van waterschap Vechtstromen gecentraliseerd.

IV. Argumenten

2.1 Ingrijpen op de scope is bedrijfseconomisch onverstandig en qua bedrijfsvoering niet gewenst

Het ingrijpen op de scope van de Energiefabriek (scenario 1) door geen tweede installatie voor voorontwatering te installeren betekent een verlaging van de investeringskosten met 1,2 M€ maar een verhoging van de exploitatiekosten van minimaal 200 k€ per jaar. Dit leidt al na zes jaar tot een situatie waarin de besparing door hogere exploitatielasten is ingehaald. Daarmee is dit bedrijfseconomisch onverstandig. Een neveneffect is verder dat de bedrijfsvoering een hogere druk zal ervaren in de storingsdienst en de dagelijks operatie. Al met al is dit een korte termijn oplossing die op de iets langere termijn onverstandig is.

2.2 Gedeeltelijke uitstel is altijd duurder én kent significante risico's

Het uitstellen van een deel van de investering (scenario 2) door primair slib nog enkele jaren in Enschede te verwerken in 1 gistingstank, is uitstel van een investering die op termijn toch moet worden gedaan en werkt kostenverhogend. Op korte termijn betekent dit een verlaging van de investeringskosten met 1,2 M€ maar op lange termijn minimaal een verhoging van 300 k€. Daarnaast is een andere belangrijke afweging dat er significante risico's kleven aan dit scenario. Bij het langer openhouden van de gisting in Enschede is nu onbekend welke extra investeringen er daar nodig zijn om dit gedurende langere tijd mogelijk te maken.

2.3 Financiering van de additionele projectkosten houdt scope en projectdoel in stand

Het financieren van de additioneel benodigde projectkosten (scenario 3) is bedrijfseconomisch van de drie genoemde opties de meest interessante. Hierbij blijft de projectscope zoals ontworpen en blijft het projectdoel "Centralisatie" in stand. Binnen dit scenario bestaan diverse sub varianten: (3a) Operational lease, (3b) financiering buiten het investeringskader of (3c) financiering binnen het investeringskader. Er is gekeken naar de mogelijkheden voor operational lease waarbij een externe partij technische installatieonderdelen aan het waterschap leaset.

Kanttekening hierbij is dat er een extra last in de exploitatie bijkomt omdat duurder financiering wordt aangetrokken. Financiering uit eigen middelen binnen het investeringskader is economisch het meest verstandig.

3.1 Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid zijn opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

In 2016 is het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019 bestuurlijk vastgesteld en is in de begroting een investeringsbudget opgenomen ter stimulering van extra kansen die zich zouden kunnen voordoen. Met het uitvoeringsprogramma wordt invulling gegeven aan doelen uit de visie op duurzaamheid. Realisatie van de Energiefabriek is één van de belangrijkste maatregelen. Uitgangspunt was dat uitvoeringskosten zoveel mogelijk werden opgevangen binnen reguliere budgetten. Voor veel van de in 2016 genoemde initiatieven is dit gebeurd. Wanneer er inspanningen zouden zijn waarvoor geen (programma)dekking is, maar uitvoering wel gewenst is, dan wordt dit via een separaat voorstel aan het DB voorgelegd. Er resteert binnen de Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid een bedrag van ruim 1,75 M€ wat door het DB kan worden ingezet voor duurzame initiatieven, zoals realisatie van de Energiefabriek.

3.2 Er is op dit moment geen claim gelegd voor financiering uit deze middelen

Het investeringsbudget ter stimulering van duurzaamheid wordt binnen de organisatie voornamelijk ingezet als 'aanjaagbudget'. Er is geen bestuurlijke besluitvorming geweest om dit budget in te zetten voor een significante investering in duurzaamheid. Met het inzetten van 1,5 M€ van de resterende middelen voor realisatie van de Energiefabriek, blijft er budget beschikbaar om ook in 2019 duurzame initiatieven te stimuleren.

4.1 Kredietverlening op korte termijn is nodig voor het starten van de uitvoeringsfase

Het toegekende projectkrediet was bedoeld voor het starten, voorbereiden en uitvoeren van het project. Nu de verwachte projectkosten hoger uitvallen is het zonder een additioneel krediet van 1,5 M€ inclusief btw niet mogelijk om te starten met de uitvoeringsfase. Hiernaast loopt de 'gestandsdoeningstermijn' van de inschrijvingen tot medio maart 2019. Opdrachtverlening dient voor deze datum plaats te vinden.

V. Risico's en kanttekeningen

2.1 Marktwerving kan ook leiden tot verhoogde kosten voor afwijkingen in de uitvoeringsfase

De afgelopen maanden is binnen meerdere projecten merkbaar dat inschrijvingen, binnen en buiten Vechtstromen, niet meer binnen budget gegund kunnen worden. De markt ontwikkelt zich naar een substantieel hoger prijspeil. Kengetallen zijn niet beschikbaar, wel voldoende voorbeelden om het effect als structureel te kunnen beoordelen op dit moment. Dit effect geldt ook na aanbesteding wanneer met de aannemers diverse uitvoeringsissues besproken worden.

2.2 De raming van projectkosten en baten kent een mate van onzekerheid

Ondanks het uitgebreide proces om te komen tot een inschatting van projectkosten en toekomstige baten, kennen de ramingen een mate van onzekerheid. Om de financiële gevolgen van projectrisico's tegen te gaan, is in het projectbudget een reservering opgenomen. Hierin wordt altijd een balans gezocht tussen een scherp projectbudget en volledige zekerheid. Wanneer diverse risico's tegelijk optreden bestaat altijd de mogelijkheid dat deze reservering onvoldoende is.

3.1 Significante investeringen uit de Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid zijn op korte termijn niet mogelijk

Na het deels inzetten van de Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid resteert binnen de Programmabegroting 2019-2022 nog een bedrag van 250 k€ voor het stimuleren van kansen op het gebied van duurzaamheid.

Voor significante investeringen is daarmee op de korte termijn geen financiële ruimte. Het nieuwe bestuur kan bij het herprioriteren van de investeringen kiezen voor het verruimen van dit budget voor toekomstige duurzaamheidkansen.

VI. Financiën

Bij de fusie tot waterschap Vechtstromen is afgesproken om door het uitvoeren van project Energiefabriek de kosten voor slibverwerking van het waterschap met structureel 1 M€ per jaar te verlagen. Bij het besluit medio 2017 om fase 2 van het project te starten is met het bestuur gecommuniceerd dat het project leidt tot een verwacht structureel exploitatievoordeel van 1.460 k€ ten opzichte van 2012. Voor het project Energiefabriek is qua investering een bedrag van M€ 30 opgenomen in de Programmabegroting 2019. Hiermee werd de extra investering ten opzichte van 2012 in 9 jaar terugverdiend.

De inschrijvingen leiden zoals gemeld tot een hogere projectkosten van 1,5 M€ bovenop het beschikbare projectbudget van 30 M€. Naar aanleiding hiervan is de business case geactualiseerd. Hierin zijn de huidige goede resultaten van de bedrijfsvoering en inschattingen op basis van testen verwerkt. Het verwachte exploitatievoordeel ligt op dit moment circa 20% hoger dan verwacht. Gecombineerd met de hogere projectkosten wijzigt de terugverdientijd van de extra investering ten opzichte van 2012 in acht jaar.

Uitzetting van de projectkosten leidt in principe tot een verhoging van de jaarlijks op te nemen kapitaalslasten van circa 50 k€. Bij inzet van het budget Stimuleringsmiddelen Duurzaamheid heeft dit geen significant effect op de jaarlijkse lasten omdat deze kapitaalslasten al verwerkt zijn in de Programmabegroting 2019-2022.

Sinds het besluit medio 2017 om te starten met fase 2 van het project is het gelukt om via de Provincie Overijssel in het kader van het programma Nieuwe Energie Overijssel 2017-2023 een subsidie van 1,9 M€ te verkrijgen. Deze subsidie is reeds in de Programmabegroting 2019 verwerkt en is daarmee niet specifiek inzetbaar om de hogere projectkosten van de Energiefabriek op te vangen maar is wel ingezet voor maatregelen ten dienste van de sliblijn op de rwzi Hengelo.

De financiële stand van zaken van project Energiefabriek ziet er als volgt uit:

	planning projectkosten	verstrekt krediet	uitgaven tot heden	kosten nog te realiseren
bruto	€ 31.500.000	€ 30.000.000	€ 18.350.000	€ 13.150.000
subs.	€ 499.000-	€ 499.000-	€ 499.000-	€ -
netto	€ 31.001.000			

VII. Communicatie

Externe communicatie activiteiten liggen, in afwachting van besluitvorming over de start van de uitvoering, stil. Wel wordt op diverse manieren intern over de resultaten en voortgang van het project aandacht besteed.

Kernboodschap

Op de zuivering in Hengelo wordt gebouwd aan een Energiefabriek. Een deel daarvan is gereed en levert al duurzaam opgewekte energie op. Om de energieopbrengst te vergroten en de werking van de Energiefabriek te optimaliseren is een tweede fase nodig. Eind 2018 heeft het waterschap deze fase van het project voorbereid en aanbesteed. Die aanbesteding is hoger uitgevallen dan vooraf begroot wat grotendeels te wijten is aan de aantrekkende economie waardoor hogere offertes worden uitgebracht door leveranciers.

Er zijn daarom scenario's onderzocht om te bepalen op welke wijze het project vervolgd moest worden. Zo kon zorgvuldig worden afgewogen of de extra kosten voor de Energiefabriek gerechtvaardigd zijn. Op basis van een begroting van de investering, de invloed op de exploitatiekosten en de risico's blijkt dat de extra investering niet leidt tot een langere terugverdientijd en dat de doelen op het gebied van duurzaamheid snel bereikt kunnen worden. Daarom is besloten om de uitvoering van deze tweede fase van de Energiefabriek te starten.

De bouw van de Energiefabriek in Hengelo maakt onderdeel uit van het strategisch doel van het waterschap om op een duurzame en efficiënte manier afvalwater te zuiveren en haar zuiveringsslib doelmatig te verwerken.

In afvalwater zit acht keer meer energie, dan nodig is om het water te zuiveren. Een slimme combinatie van bestaande en nieuwe technieken maakt het nu mogelijk nog meer energie te winnen uit afvalwater. Door de bouw van een Energiefabriek in Hengelo, kan de zuivering het afvalwater energieneutraal zuiveren. En op termijn zelfs energie leveren aan bedrijven en burgers in de omgeving.

VIII. Uitvoering

Na positieve besluitvorming zullen de opdrachten definitief gegund worden aan de winnende aannemers en zal de uitvoeringsfase starten.

IX. Bijlage(n)

Geen.